

Iisalmen kaupungin talous- ja toimintasuunnitelman 2021-2023 laadintaohje

Kaupunginhallitus 22.6.2020

Sisällysluettelo

1 Yleinen taloudellinen kehitys.....	3
2 Sote- ja maakuntauudistus	3
3 Iisalmen kaupungin taloudellinen tilanne	4
4 Kaupunkistrategia	4
4.1. Kaupunkistrategian seuranta	6
4.2. Riskianalyysi	6
5 Vuoden 2021 talousarvion laadinta.....	6
5.1. Verotulot ja valtionosuudet.....	7
5.2. Toimintakulut	8
5.3. Investoinnit.....	8
5.4. Tietojärjestelmähankinnat	9
5.5. Iisalmen vesi -liikelaitos	9
5.6. Käyttösuunnitelmien hyväksyminen	10
5.7. Osallistuva budjetointi	10
5.8. Vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2022–2023 taloussuunnitelman valmisteluaikataulu	10
6 Vuosien 2022–2023 taloussuunnitelman laadinta.....	11
7 Vuoden 2021 talousarvioraami	12
LIITE: Tuloslaskelma TA 2021 (ulk.)/raamilaskelma 2021	

1 Yleinen taloudellinen kehitys

Talousnäkymät ja -ennusteet ovat muuttuneet merkittävästi vuoden 2020 alkupuolella. Koronapandemia on iskenyt lujaa Suomen talouteen. Valtiovarainministeriö (VM) arvioi, että talous supistuu tänä vuonna -5,5 %, kun kysyntä vientimarkkinoilla hyytyy rajusti ja viruksen leviämistä estävät sulkutoimet rajoittavat liikkumista ja liiketoimintaa Suomessa.

VM:n ennusteessa oletetaan, että taloudellista aktiviteettia rajoittavat toimenpiteet kestävät kolme kuukautta. Tämän jälkeen kasvu elpyy ja bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan 1,3 % vuosina 2021 ja 2022. Koska arviot koronaviruksen leviämistä estävien rajoitteiden kestosta muuttuvat, on tulevan kehityksen ennustaminen poikkeuksellisen epävarmaa.

VM:n ennusteen mukaan talous alkaa toipua varsin nopeasti akuutin kriisin päätyttyä, mutta toipuminen on eri tahtista. Vienti toipuu maailmantalouden kysynnän vetämänä ja kulutus kääntyy kasvuun työllisyyden laskun päättyessä. Investointien toipuminen kestää jonkun verran pidempään.

Työttömyys on lisääntynyt koko maassa. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli huhtikuun 2020 lopussa 16,6 %. Iisalmessa työttömien työnhakijoiden osuus huhtikuun lopussa oli 20,7 %. Suurimmat koronapandemian ja sitä seuraavan taantuman vaikutukset kuntatalouteen ovat verotulojen vähennys, sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu sekä maksutuottojen väheneminen.

Talousnäkymät ovat heikentyneet merkittävästi ja tästä syystä strategiset ja taloudelliset riskit ovat kasvaneet. Korkea investointitaso kasvattaa kaupungin lainamäärää ja talous tiukkenee. Väestön ikärakenteen muutos kasvattaa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. VM on arvioinut, että kuntien menot kasvavat 3 %:n vuosivauhtia. Mikäli syntyvyyden taso jää Iisalmessa vuoden 2019 tasolle, asettaa tämä paineita palveluverkon tarkasteluun ja toiminnan uudelleen organisointiin.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, kevät 2020

2 Sote- ja maakuntauudistus

Hallitus on saanut valmiiksi soteuudistuksen linjaukset, joiden pohjalta uudistuksen valmistelua jatketaan. Sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen lakiluonnokset on tarkoitus antaa lausuntokierrokselle vielä kesäkuun 2020 aikana.

Aluejako toteutetaan niin, että uudistuksen jälkeen on yksi ja yhteinen maakuntajakolaki ja maakuntajakko, joka toimii sote-maakuntien lisäksi myös maakunnan liittojen toimialueena ja valtion aluehallinnon aluejakojen pohjana. Voimaantulossa säädetään maakuntajaosta uudistuksen voimaantullessa.

Perus- ja erikoistaloudella sekä sosiaali- että terveydenhuollossa integroidaan järjestämisvastuu yhdelle järjestäjälle. Nämä palvelut kootaan siten samaan päätöksentekoon, yhden johdon ja yhden budjetin alaisuuteen, jolloin järjestäjällä on mahdollisuus toteuttaa palvelut uudellaisiin keinoihin tasapainoisena kokonaisuutena. Näin voidaan parantaa palvelujen saatavuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta sekä kustannusvaikuttavuutta.

Osa sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon kuuluvista palveluista ja tehtävistä kootaan suurempiin kokonaisuuksiin yhdelle tai useammalle maakunnalle. Sosiaali- ja terveydenhuollon laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluista vastaavat 13 maakuntaa. Maakuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten muodostetaan viisi yhteistyöaluetta.

Hallituksen linjausten mukaisesti maakuntaan siirtyisivät sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi. Kuntien tuloja ja kustannuksia siirretään maakuntien toiminnan rahoittamiseen. Tämä toteutetaan pienentämällä valtionosuuksia, veromenetyksen kompensatiota, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä kunnallisveroa. Kunnallisveroa siirretään maakuntien rahoitukseen alentamalla kuntien tuloveroprosentteja tasasuuruiseksi. Tämän hetkinen arvio on 12,63 prosenttiyksikköä. Kuntien tuloja ja kustannuksia siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon, sen sijaan kunnittain erot voivat olla suuret. Kuntien talouteen kohdistuvia muutoksia kohtuullistetaan erilaisin tasauselementein kuntien valtionosuusjärjestelmässä.

Hallituksen arvion mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyisivät maakunnan järjestämisvastuulle vuoden 2023 alusta. Tämä tarkoittaa sitä, että uudistuksella on vaikutuksia vuosille 2021-2023 laadittavaan taloussuunnitelmaan.

Lähde: Hallituksen linjaukset sote-valmisteluun: https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1271139/hallitus-linjasi-sote-uudistuksen-valmistelun-lahtokohdat

3 Iisalmen kaupungin taloudellinen tilanne

Iisalmen kaupungin (sis. liikelaitoksen) vuoden 2019 tilinpäätös oli ylijäämäinen 1,0 M€ (sis. vesiliikelaitoksen). Vuoden 2020 muutettu talousarvio on alijäämäinen -5,9 M€. Valtion kompensatioiden ja kaupungin omien sopeuttamistoimien johdosta tilikauden arvioitu alijäämä on n. -0,7-1,0 M€. Arviossa ei ole huomioitu Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ennakoitua alijäämää.

Kaupungin taloudellinen tilanne on tällä hetkellä vakaa. Taseen kertynyt ylijäämä on 12,0 milj. euroa (sis. vesilaitoksen). Asukaskohtainen lainamäärä oli vuoden 2019 lopussa 2 590 €/asukas (sis. vesilaitoksen). Lainamäärä jäi vuoden 2019 lopussa alle kuntien keskiarvon.

Kaupungin investointipaineet suunnitelmakaudella 2021-2023 ovat erittäin merkittävät. Suunnitelmissa on muun muassa useita koulujen uudisrakennushankkeita sekä uuden uimahallin rakentaminen. Keskeisimmät tekijät talous- ja toimintasuunnitelman 2021-2023 valmistelussa ovat talouden tasapainon saavuttaminen sekä velkamäärän kasvun hillitseminen.

4 Kaupunkistrategia

Iisalmen kaupungin strategia vuoteen 2030 hyväksyttiin valtuustossa 4.12.2017. Kaupunkistrategia on päivitetty vuoden 2020 alkupuolella. Vuoden 2021 talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota kaupunkistrategian tavoitteisiin. Toimialat ja vastualueet laativat talousarviotavoitteet ja mittarit kaupunkistrategian pohjalta.

Iisalmen kaupunki parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä. Visiona on olla kansainvälisesti tunnettu

ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys sekä ympäristövastuullisuus.

Vetovoimaan ja kasvuun liittyvä strateginen tavoite on kansainvälisesti vetovoimainen Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmi on kansainvälisesti tunnettu, vetovoimainen seutukaupunki, joka houkuttelee kaikenikäisiä asumaan, työskentelemään ja yrittämään.

Osaamiseen ja hyvinvointiin liittyvä strateginen tavoite on osaava ja hyvinvoiva iisalmelainen, joka tähtää siihen, että Iisalmi on valtakunnallisesti vetovoimainen koulutuskaupunki, joka tarjoaa asukkailleen mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen sekä monipuoliset kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut.

Toimivaan kaupunkiympäristöön ja rakentamiseen liittyvä strateginen tavoite on toimiva ja turvallinen Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmi tarjoaa terveet ja toimivat toimitilat, kaupunkiympäristö on viihtyisä sekä turvallinen liikkua.

Vakaaseen kuntatalouteen liittyvä strateginen tavoite on vakaan talouden Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmen kaupungin menojen kasvu on hallittua ja toimintakatteen kasvu on maltillisella tasolla. Tavoitteena on, että kaupungin hankintapolitiikka on vastuullista, ennakoivaa ja yritysystävällistä.

Työnantajakuvaan liittyvä strateginen tavoite on, että kaupungille halutaan töihin ja avoinna oleviin tehtäviin saadaan hyviä hakijoita ja että muuttaminen Iisalmeen on houkuttelevaa.

4.1. Kaupunkistrategian seuranta

Iisalmen kaupunki on ottanut käyttöön Targetor Pro-johtamisen työkalun, joka mahdollistaa strategiaan tavoitteisiin tähtäävien toimenpiteiden jalkauttamisen ja reaaliaikaisen seurannan. Strategia pilkotaan konkreettisiksi käytännön toimenpiteiksi ja tavoitteille asetetaan mittarit. Toimialoilla nimetyt vastuuhenkilöt kirjaavat ohjelmaan tavoitteiden toteuttamiseksi tehdyt toimenpiteet. Riskien seuranta ja raportointi toteutetaan samalla työkalulla.

4.2. Riskianalyysi

Toimialat tekevät talousarviovalmistelun yhteydessä riskianalyysin, joka sisällytetään toimialan talousarvioon. Toimialojen tulee kartoittaa/päivittää merkittävimmät riskit, joiden pohjalta laaditaan toimialakohtaiset riskirekisterit.

Toimialojen tulee ottaa kantaa seuraaviin riskialueisiin:

- strategiset riskit, jotka liittyvät usein ulkoisten tapahtumien muutoksiin, pitkän aikavälin suunnitelmiin, strategiaan tavoitteisiin tai sidosryhmäyhteistyöhön,
- toiminnalliset riskit, jotka liittyvät päivittäiseen toimintaan,
- taloudelliset riskit, jotka liittyvät taloudellisiin ja rahoituksellisiin tekijöihin sekä
- vahinkoriskit, jotka aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista.

Toimialakohtaisten merkittävimpien riskien kartoitus ja päivitys toteutetaan käyttämällä Targetor pro -johtamisen työkalua, sen riskienhallinta osiota, johon riskialueittain merkittävimmät riskit kirjataan. Järjestelmään muodostuu kaupungin riskirekisteri. Riskit tulee olla kirjattuna järjestelmään **2.10.2020 mennessä**.

Targetor Pro toimii samalla myös riskienhallintatoimenpiteiden seuranta- ja raportointityökaluna strategisten tavoitteiden ja mittarien seurannan tapaan.

5 Vuoden 2021 talousarvion laadinta

Talous- ja toimintasuunnitelma laaditaan vuosille 2021–2023, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Toimielimet esittävät vuosien 2021–2023 taloussuunnitelmissa menot ja tulot omalla toimialallaan.

Luettelo käytössä olevista meno- ja tulotileistä löytyy intranetistä kohdasta Talous-Tilikartat-Tulostilit. Talousarvioehdotus laaditaan meno-/tulolajitasolla. Määrärahat esitetään verottomina (ALV 0 %), kun toiminnot kuuluvat vähennys- tai palautusoikeuden piiriin. **Talousarvio laaditaan sadan euron tarkkuudella.**

Toimielimien ja vesiliikelaitoksen käsittelemien talousarvio- ja investointiesitysten tulee olla valmiita ja tallennettuina taloussuunnitteluohjelmaan (Raindance budjetointi) ja asianhallintajärjestelmään **2.10.2020 mennessä**.

Toimialakohtaiset osat talousarviokirjasta laaditaan erillisinä asiakirjoina asianhallintajärjestelmä IITA:n ja liitetään lautakuntakäsittelyn jälkeen osaksi kaupunginhallituksen käsittelyyn menevää talousarviokirjaa. Asiakirjapohjat lähetetään toimialojen talousvastaaville elokuussa.

Tytäryhteisöt toimittavat talousarvioesitykset ja – tavoitteet **16.10.2020 mennessä**.

5.1. Verotulot ja valtionosuudet

Verotulokehitys 2019–2021

Vuoden 2021 verotuloennuste perustuu valtionvarainministeriön, Kuntaliiton ja kaupungin omaan arvioon verotulojen kehityksestä.

Verotulojen ennakoidaan kasvavan vuosien 2020-2021 välillä 3,9 %. Ennusteet tarkentuvat vuoden loppua kohden, joten ennustetta voidaan joutua tarkistamaan talousarviovalmistelun edetessä.

Verolaji (1 000 €)	TP 2019	TA 2020 ennuste	TA 2021 ennuste 05/2020	Muutos % (TA 2020–TA 2021)
Tulovero	65 351	63 177	65 800	4,2
Kiinteistövero	5 873	5 656	5 700	0,8
Osuus yhteisöveron tulosta	5 852	3 850	4 000	3,9
Yhteensä	77 076	72 683	75 500	3,9

Valtionosuudet 2019–2021

Toukokuun 2020 ennusteen mukaan Iisalmen kaupungin valtionosuusrahoituksen määrä vuonna 2021 vähenee -6,6 % vuoden 2020 valtionosuusksiin verrattuna. Laskennassa on huomioitu valtion kompensatiot vuodelle 2020.

(1 000 €)	TP 2019	TA 2020 ¹ ennuste	TA 2021 ennuste (5/2020)	Muutos % (2020–2021)
Peruspalvelujen valtionosuus	44 551	41 485	39 748	-4,1
Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus	11 159	10 631	11 264	6,0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 282	-1 390	-1 400	0,7
Verotulomenetysten kompensatio	-	11 911	8 888	-25,4
YHTEENSÄ	54 428	62 637	58 500	-6,6

¹ valtion kompensatiot huomioitu

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitus myönnetään lukio- ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoitusta muuhun kuin opetus- ja kulttuuritoimintaan.

Rahoitusta myönnetään:

- ▶ aamu- ja iltapäivätoimintaan
- ▶ taiteen perusopetukseen
- ▶ vapaaseen sivistystyöhön
- ▶ kirjastotoimeen
- ▶ liikuntatoimintaan ja nuorisotyöhön

► kulttuuriin, museoille, teattereille ja orkestereille.

Vuoden 2021 valtionosuuslaskelmia päivitetään seuraavan kerran syyskuussa valtion vuoden 2021 talousarvioesityksen julkaisun jälkeen ja seuraavan kerran marraskuussa 2020. Lopulliset päätökset vuoden 2021 valtionosuusrahoituksesta tehdään joulukuun 2020 lopussa.

Verotulo- ja valtionosuusennusteet täsmentyvät syksyn aikana. Mahdolliset muutokset ennusteissa huomioidaan talousarviovalmistelun edetessä. Muutokset voivat muuttaa myös annettua talousarviota.

5.2. Toimintakulut

Lähtökohtana vuoden 2021 talousarviota laadittaessa ovat olleet vuoden 2020 talousarvion toimintakulut ja – tuotot. Lisäksi on huomioitava kunta-alan uudet sopimukset.

Määrärahalisäykset vuoden 2021 talousarvioon on yksilöitävä ja perusteltava.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) maksuosuuteen varataan 80,0 M€ (TA 2020: 78,8 M€) sisältäen Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin maksuosuuden. SOTE:n maksuosuus tarkentuu talousarviovalmistelun edetessä.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot lasketaan vuoden 2021 talousarvioesitykseen 1.8.2020 voimassa olevan palkkatason mukaisesti korotettuna 2,05 %:lla (sopimuskorotukset).

Henkilösivukulut tarkennetaan syksyllä talousarviovalmistelun yhteydessä, kun työnantajamaksut vuodelle 2021 varmistuvat.

Tuntipalkat toimialat laskevat talousarvioon itse edellä mainittuja perusteita käyttäen.

Sisäiset erät/sisäiset tulot ja menot

Talousarvioon sisällytetään ulkoiset ja sisäiset erät. Sisäiset erät budjetoidaan keskitetysti talouspalvelujen toimesta, joten toimialat ja vastuualueet syöttävät taloussuunnitteluohjelmaan ainoastaan ulkoiset menot ja tulot.

Kaupungin ja Iisalmen Veden keskinäiset erät (tuotot/kulut)

Kaupungin ja Iisalmen Veden keskinäisten erien kirjauksissa (tuotot/kulut) tulee käyttää myös kumppanikoodia (9200 = kaupunki ja 9201 = Iisalmen Vesi). Kaupungin ostot ja myynnit Iisalmen Vedelle budjetoidaan kumppanikoodilla 9201. Iisalmen Veden ostot ja myynnit kaupungille budjetoidaan kumppanikoodilla 9200.

5.3. Investoinnit

Vuoden 2021 investointisuunnittelun lähtökohtana on voimassa oleva talous- ja toimintasuunnitelma 2019–2021. Investointisuunnitelma laaditaan vuosille 2021–2025. Investointisuunnitelma ja – raami tarkentuvat talousarviovalmistelun yhteydessä.

Kaupunki ei pysty rahoittamaan investointeja tulorahoituksella, vaan rahoitus tapahtuu pääosin velan ottamisella. Tästä syystä kaikki investoinnit on harkittava erityisen tarkkaan.

Lähtökohtana on, että vain pakolliset tai kaupungin palvelutuotannon ja kehittämisen kannalta välttämättömät investoinnit toteutetaan. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti investointihankkeiden käyttötalousvaikutuksiin.

Perusparannukset, uusinvestointien ja irtaimen omaisuuden osalta alle 10 000 euron investoinnit ja hankinnat käsitellään pääsääntöisesti kertapoistoina talousarvion käyttötalousmenona. Kiinteistöjen purkukustannukset budjetoidaan käyttötalousmenoihin.

5.4. Tietojärjestelmähankinnat

Kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Suunnitteilla olevista tietojärjestelmien kehittämishankkeista vuosina 2021-2023 tulee lähettää tiedot tietohallintokoordinaattorille (pasi.niva@iisalmi.fi) **2.10.2020 mennessä**. Tietohallintokoordinaattori laatii suunnitelman koko kaupungin tasolla toteutettavista tietojärjestelmähankinnoista.

5.5. Iisalmen vesi -liikelaitos

Liikelaitoksen talousarviossa noudatetaan samoja talousarvioperiaatteita kuin kunnan ja kuntayhtymän talousarviossa. Talousarvio laaditaan kalenterivuodeksi. Taloussuunnitelma laaditaan vähintään kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi.

Liikelaitoksen johtokunnan on valmisteltava liikelaitoksen talousarvio ja – suunnitelma ja esitettävä se valtuustolle tässä ohjeessa esitetyillä perusteilla ja aikataulussa. Johtokunnan esitys liitetään osaksi kaupunginhallituksen esitystä talousarvioksi ja suunnitelmaksi valtuustolle.

Liikelaitoksen talousarviossa on tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa. Niissä esitetään liikelaitokselle asetettavat tavoitteet ja niiden toteutumista mittaavat tunnusluvut, talousarvioperustelut ja budjettilaskelmat.

Kunnallisen liikelaitoksen talouteen sovelletaan kunnan taloutta koskevia säännöksiä kuitenkin siten, että

- liikelaitoksen talousarvio ja – suunnitelma laaditaan kaupungin talousarviosta ja – suunnitelmasta erillisenä osana ja
- liikelaitoksen talousarviossa ja – suunnitelmassa on tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa.

Liikelaitoksen talousarvio- ja suunnitelma on siten kaupungin talousarvion ja – suunnitelman erillinen osa. Tämä tarkoittaa sitä, että liikelaitoksen käyttötalous ja investoinnit eivät sisälly määrärahoina ja tuloarvioina kaupungin talousarvioon.

Liikelaitos toimittaa talousarvio- ja – suunnitelmatiedot tämän ohjeen mukaisesti.

5.6. Käyttösuunnitelmien hyväksyminen

Käyttösuunnitelmilla toimielimet ja liikelaitoksen johtokunta jakavat määrärahat ja tuloarviot osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi sekä asettavat tarkennetut tavoitteet. Käyttösuunnitelmien laadinnan ja muiden toimintaa ohjaavien toimenpiteiden yhtenä tavoitteena on valtuuksien ja vastuiden jakaminen siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa. Käyttösuunnitelmien hyväksymisaikataulu on esitetty kappaleessa 5.8.

5.7. Osallistuva budjetointi

Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa kuntalaiset otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Osallistuvaan budjetointiin ei ole yhtä ainoaa oikeaa menetelmää. Sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Lähtökohtana on kuntalaisten osallistaminen talouden suunnitteluun.

Osallistuvaa budjetointia voidaan käyttää monissa eri tilanteissa sekä monenlaisten tarpeiden ja ongelmien ratkaisemisessa. Sitä voidaan hyödyntää, kun suunnitellaan ja tehdään päätöksiä esimerkiksi palvelujen järjestämisestä.

Vuonna 2019 on aloitettu osallistuvan budjetoinnin kokeilu, jota jatketaan vuonna 2021. Toimielimet ja vastuualueet voivat käyttää osallistuvaa budjetointia. Vastuualueiden päälliköt ja taloussuunnittelusta vastuussa olevat esimiehet/tiiminvetäjät valmistelevat omalle toimielimelleen esityksen osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta vastuualueellaan. Esitys tulee sisällyttää toimielimen omaan talousarvioesitykseen tai käyttösuunnitelmaan.

Kuntaliiton opas osallistuvan budjetoinnin käyttöönotosta löytyy osoitteesta:

http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3356

5.8. Vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2022–2023 taloussuunnitelman valmisteluajataulu

Aikataulua tarkennetaan syksyn kokousaikataulujen varmistuttua (muutokset ovat mahdollisia).

Syyskuu

8-9/2020	Toimielimien ja liikelaitoksen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitysten valmistelu
8-9/2020	Investointisuunnitelman 2021-2025 valmistelu
28.9.2020	Kaupunginvaltuuston USO-seminaarin työpaja ja talousarvioseminaari
29.9.2020	Talousarvioehdotuksen käsittely teknisessä lautakunnassa
30.9.2020	Talousarvioehdotuksen käsittely sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa

Lokakuu

2.10.2020	Toimielimien ja liikelaitoksen talousarvioesitysten toimittaminen kaupunginhallitukselle (viimeistään)
5.10.2020	Toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 valmistelutilanteen katsaus kaupunginhallituksessa
16.10.2020	Tytäryhteisöjen talousarvioesitysten toimittaminen kaupunginhallitukselle (viimeistään)

26.10.2020 Toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 valmistelutilanteen katsaus kaupunginhallituksessa

Marraskuu

9.11.2020 Kaupunginhallituksen veroprocenttiesitykset kaupunginvaltuustolle

16.11.2020 Kaupunginvaltuuston seminaari: talous –ja toimintasuunnitelma 2021-2023 sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palvelusopimus vuodelle 2021
Kaupunginvaltuuston kokous: veroprocenttien määrääminen

23.11.2020 Talous- ja toimintasuunnitelman käsittely ja hyväksyminen kaupunginhallituksessa.

30.11.2020 Lisäpäivä (käytetään tarpeen mukaan) talous- ja toimintasuunnitelman käsittelyyn

Joulukuu

7.12.2020 Talous- ja toimintasuunnitelman 2021-2023 sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palvelusopimuksen 2021 käsittely ja hyväksyminen kaupunginvaltuustossa

14.12.2020 Talousarvion 2021 täytäntöönpano-ohjeen hyväksyminen kaupunginhallituksessa

12/2020 Toimielimien ja liikelaitoksen talousarvioiden käyttösuunnitelmien vahvistaminen

Tammikuu

01/2021 Toimielimien ja liikelaitoksen talousarvioiden käyttösuunnitelmien vahvistaminen

6 Vuosien 2022–2023 taloussuunnitelman laadinta

Toimielimet ja liikelaitos esittävät toimintatulo- ja toimintamenoarviot taloussuunnitelmavuosille 2022-2023. Laskentaperusteet näille vuosille ovat seuraavat:

- Toimintakulujen kasvu suunnitelmavuosina saa olla korkeintaan 0 %.
- Taloussuunnitelman valmistelussa lähtökohtana tulee olla voimassa oleva kaupunkistrategia ja tavoitteena tulee olla talouden tasapaino suunnitelmakaudella (tulot kattavat menot ja vuosikate riittää kattamaan poistot). Mahdolliset toiminnalliset tai taloudelliset muutokset on huomioitava arvioissa.
- SOTE- ja maakuntauudistuksen on määrä astua voimaan vuoden 2023 alusta. Uudistuksen vaikutukset huomioidaan niiltä osin kuin tietoja uudistuksen toiminnallisista ja taloudellisista vaikutuksista on saatavilla talousarviovalmistelun aikana.

7 Vuoden 2021 talousarvioraami

Talousarvioraamin 2021 tuloslaskelma on esitetty alla. Talousarvioraamin 2021 toimintakate on -135,0 M€ ja tilikauden ennakoitu alijäämä -5,4 M€.

Kaupunginhallitus ei tässä vaiheessa anna toimielinkohtaista talousarvioraamia, vaan antaa valmistelun edetessä lisäohjeita toimielimille talouden sopeuttamiseksi. Toimielimien on varauduttava talousarvioesitysten uudelleen käsittelyyn loka-marraskuun aikana.

Talousarviovalmistelussa on lähdettävä siitä, että toimialat kartoittavat kaikki mahdollisuudet toimintatuottojen lisäämiseen ja toimintamenojen sopeuttamiseen. Lähtökohtana tulee ensisijaisesti olla tasapainoisen (tulot kattavat menot) taloussuunnitelman laatiminen vuosille 2021-2023.

Tuloslaskelma 2021 (ulk.)

	TP 2019	TA 2020	TA2020 muutokset	TA 2020 muutettu	TA 2021/raami	Muutos TA 2020-TA 2021, %
Toimintatuotot	23 765 055	23 116 900	-259 500	22 857 400	22 836 900	-0,1
Henkilöstökulut	-41627900	-42 375 100		-42 375 100	-43 243 790	2,0
Muut toimintakulut	-108 987 845	-112 895 200	-353 900	-113 249 100	-114 588 628	1,5
Toimintakate	-126 850 690	-132 153 400	-613 400	-132 766 800	-134 995 518	2,2
Verotulot	77 076 153	79 500 000	-6 820 000	72 680 000	75 500 000	-5,0
Valtionosuudet	54 427 592	57 149 000	1 687 600	58 836 600	58 500 000	2,4
Rahoitustuotot ja -kulut	1 918 155	1 633 200	-300 000	1 333 200	1 633 200	0,0
Vuosikate	6 571 210	6 128 800	-6 045 800	83 000	637 682	668,3
Poistot ja arvonalentumiset	-6 569 459	-6 681 900	0	-6 681 900	-6 681 900	0,0
Tilikauden tulos	1 751	-553 100	-6 045 800	-6 598 900	-6 044 218	992,8
Tilinpäätössiirrot	399 152	686 100		686 100	686 100	0,0
Tilikauden alijäämä	400 903	133 000	-6 045 800	-5 912 800	-5 358 118	-4 128,7

Talousarvioesitystä laadittaessa toimielimien tulee hyödyntää tilinpäätöksen 2019 toteumaa sekä vuoden 2020 talousarvion toteumatietoja. Talousarvion yksityiskohtaisen valmistelun ja käsittelyn aikana raamiin sisältyvät toimenpiteet käsitellään erikseen toimielimittäin. Tässä yhteydessä voi tulla muutoksia raamin sisältöön.

Taloussuunnitteluun liittyvät riskit

Keskeinen riski taloussuunnittelun näkökulmasta sisältyy verotulo- ja valtionosuusennusteisiin, jotka voivat vielä syksyllä muuttua siten, että annettua raamia joudutaan muuttamaan. Toinen keskeinen riski liittyy Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuuteen, joka tarkentuu syksyllä. Sosiaali- ja terveydenhuollon menokehityksellä on keskeinen vaikutus talousarvioraamiin.

Lisätietoja:

Talousarvion laadintaohje, päätöksenteko ja -aikataulu: talousjohtaja Eeva Suomalainen, eeva.suomalainen@iisalmi.fi, puh. 040 652 4002

Taloussuunnitteluohjelman käyttö, budjetointi ja tilipuitteet: talouspäälikkö Marja Marin, marja.marin@iisalmi.fi, puh. 040 543 4920

Investoinnit, investointisuunnitelma: talouspäälikkö Timo Lappi, timo.lappi@iisalmi.fi, puh. 040 588 9025

Henkilöstösuunnittelu: henkilöstöpäälikkö Sinikka Laatikainen, sinikka.laatikainen@iisalmi.fi, puh. 040 703 3811